

VERSJON 1.0 | 2025

PARKFORVALTNINGEN,
BYMILJØETATEN

Foto: Røysate Vea Petersson.

Arbeid nær trær

Veiledning for arbeid og graving i grøntanlegg og gater

Oslo

INNLEDNING

Denne veilederen gir retningslinjer for arbeid i nærheten av trær i Oslo kommune. Trærne er en viktig del av byens økologi og et felles gode som bidrar til et bedre bymiljø. Samtidig er trær sårbare. Skader på røtter, stamme eller krone kan svekke treets helse, stabilitet, og i verste fall skape farlige situasjoner for mennesker og omgivelser. Veilederen beskriver krav og anbefalinger før, under og etter arbeid nær trær, slik at arbeidet kan utføres på en måte som ivaretar både vår sikkerhet og treets helse.

Hva er beskyttelsessone?

Treets beskyttelsessone er området under trekronen. Dette området skal holdes fritt for arbeid og graving, for å minimere skade på treet. For trær med krone under 10 meter i diameter skal beskyttelsessonen være minst 5 meter fra ytterkant stamme. Beskyttelsessonen skal sikre trærne mot komprimering av jord som hindrer luft- og vannopptak, og støtskader på stamme og greiner. Det er forbudt å grave, parkere, håndtere bensin, diesel og andre kjemikalier innenfor sonen. Maskiner, utstyr eller materialer skal aldri lagres innenfor treets beskyttelsessone.

FØR GRAVING

1. Søk tillatelse

Det skal alltid søkes om tillatelse til å utføre arbeid på offentlig grunn. For arbeid i vei, send inn søknad via [Søksys](#), Oslo kommunes saksbehandlingssystem. Dersom det er behov for riggareal, skal det sendes inn egen søknad i [www.byleie.no](#). For arbeid i park og friareal, send inn søknad til postmottak@bym.oslo.kommune.no. Søknaden skal beskrive tiltaket som skal utføres og hvordan det vil påvirke trær i nærheten. Dersom arbeidet planlegges under trekronen eller nærmere enn 5 meter fra stammen (for mindre trær), må det søkes om dispensasjon. Søknader med mangelfulle eller uriktige opplysninger vil bli avslått.

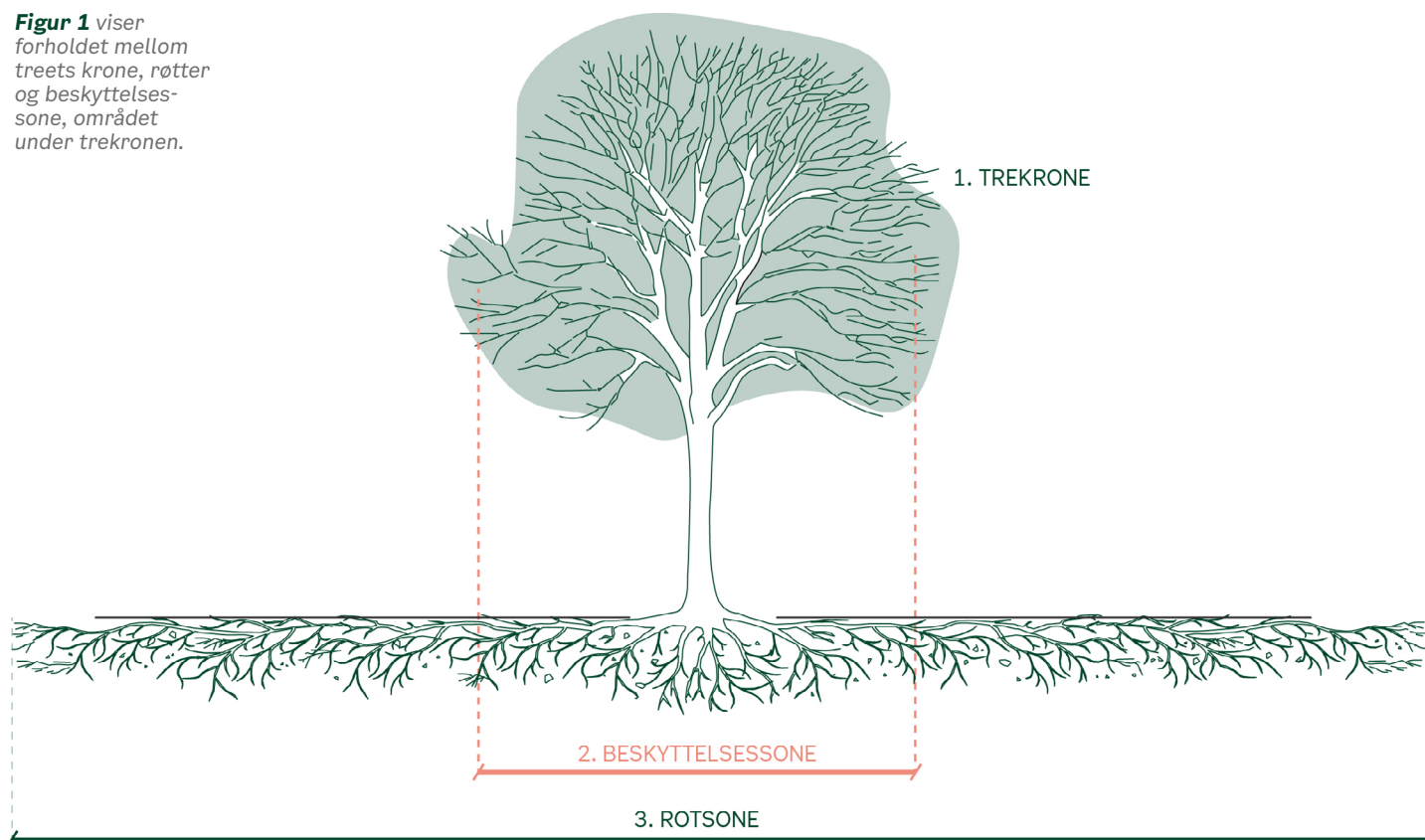
Hvor er trærnes røtter og hvorfor er de viktige?

De fleste røtter befinner seg under trekronens utstrekning, hovedsakelig i de øverste 50 centimeterne av jorda. I parker og friområder kan røttene imidlertid strekke seg to til tre ganger utover kronens bredde. Treets store røtter forankrer treet og gir treet et solid feste i bakken. Dette er avgjørende for stabilitet i møte med vind, nedbør og andre påkjenninger. De mindre røttene står for opptak av vann og næringsstoffer, og er avgjørende for treets vekst og vitalitet.

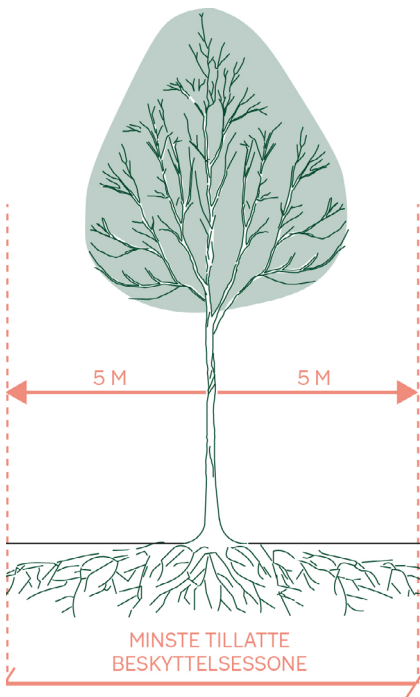
[SØKNAD OM TILLATELSE](#)

[SØKNAD OM RIGG](#)

Figur 1 viser forholdet mellom treets krone, røtter og beskyttelsessone, området under trekronen.

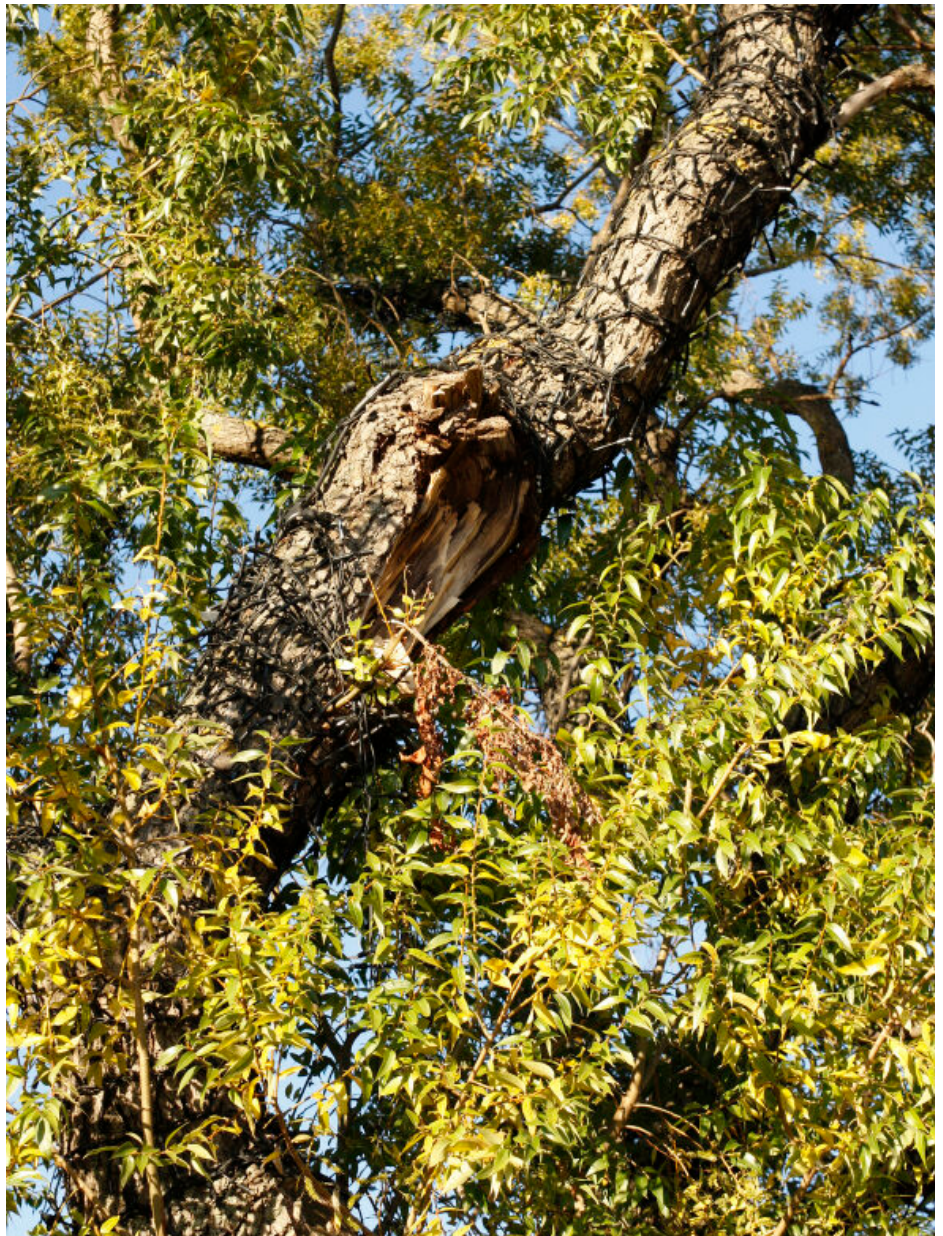

Beskyttelsessone for mindre trær

Figur 2: for mindre trær med krone under 10 meter i diameter, er beskyttelsessonen minst 5 meter fra ytterkant stamme.

Bildet viser et eksempel på en stor skade i treets krone. En stor grein har knekt i forbindelse med anleggsarbeid.

Må alle trærne i anleggssområdet bevares og beskyttes?

Det er spesielt de store og gamle trærne (over 90 cm stammeomkrets) som er viktigst å bevare. Dersom det finnes oppslag og små trær i prosjektområdet, kan en sertifisert arborist avgjøre hvilke trær som er viktigst å bevare.

2. Planlegg på treets premisser

Å planlegge på treets premisser innebærer å tilpasse plassering av tiltak og gjennomføring av tunge arbeider ut fra hvor trærnes røtter, stamme og krone vokser. Dette gjelder spesielt i treets beskyttelsessone, som er det mest sårbare området for treet. Eksempler på skader er jordpaking som følge av oppbevaring av utstyr, kjøring eller parkering innenfor beskyttelsessonen. Andre eksempler er graving som fører til avkuttete røtter eller anleggsmaskiner som skader greiner, bark og stamme. Slike skader er permanente og kan i verste fall være fatale for treet.

Før arbeidet starter skal det utarbeides en rigg- og marksikringsplan. En slik plan gjør det enklere å unngå inngrep i treets beskyttelsessone, og bidrar til bedre samordning mellom aktørene i prosjektet.

Planen skal vise:

- Alle trær i og rundt anleggssområdet (disse skal kartlegges og markeres).
- Planlagte riggområder, anleggsvei og graveområder i tilknytning til trær på stedet.

For å identifisere trær i nærheten av planlagt graving eller annet arbeid kan digitale karttjenester benyttes, f. eks. [Oslo kommunes trekronekart](#).

Kan trær erstattes ved felling?

Som utgangspunkt skal alle trær på anleggsområdet bevares og beskyttes. I noen tilfeller er felling likevel ikke til å unngå. Treet kan for eksempel vokse inn i en kritisk konstruksjon, eller flyttingen kan være avtalt i en tidlig fase av arbeidet. I slike tilfeller anbefaler vi flytting fremfor felling. Se veileder for [flytting av trær](#). Dersom et tre felles, skal verdien erstattes.

- For hvert tre som felles, skal tilsvarende vegetasjonsvolum erstattes med nyplanting. Nye erstatningstrær skal ha en stammeomkrets (SO) på minimum 18 cm. Dersom et tre med stammeomkrets (SO) 100 cm felles, kan det for eksempel erstattes med 5 trær med SO på 20 cm. Dersom det ikke er plass til erstatningstrær innenfor tiltaksgrensen, kan Bymiljøetaten bidra med å finne alternative plasseringer.
- Dersom det ikke er mulig å erstatte treet med nyplanting, skal det betales en erstatningssum for det felte treet. Det er krav til verdivurdering (bruk *NS4638 verdivurdering av trær*) av store eller gamle verdifulle trær som vil bli sterkt påvirket av tiltaket. Trær med SO over 100 cm og eiketrær med SO over 60 cm regnes som særlig verdifulle.
- Dersom treets verdi blir redusert som følge av tiltaket, vil verdireduksjonen beregnes og måtte utbetales til Parkforvaltningen i Bymiljøetaten. Dersom et tre må felles, og det ikke er mulig å erstatte tilsvarende vegetasjonsvolum i anlegget, skal hele verdien utbetales til Parkforvaltningen. Erstatningssummen skal dekke alle kostnader knyttet til nyplanting og etablering av treet (inkludert 3-årlig etableringsskjøtsel). Det er tiltakshaver som betaler erstatning, men Bymiljøetaten bestemmer hvor nye trær skal plantes.

Hva med gatetrær i faste dekker?

Beskyttelsessonen gjelder også for gatetrær, med unntak av veibanen. Trær som står i asfalt og annet fast dekke er mindre følsomme for komprimering enn trær i grøntområder. Samtidig har de ofte begrenset plass til røtter, og er derfor mer sårbare. Dersom deler av treets beskyttelsessone ligger i veibanen, kan denne delen ekskluderes. Der underlaget tåler høy belastning, og dette ikke bryter med andre lover og regler, kan parkering og lagring av materialer tillates innenfor beskyttelsessonen. Unntaket gjelder ikke for graving. Dersom det skal graves i treets beskyttelsessone, må dette søkes om.

Bildet viser et eksempel på hvor det er lov å oppbevare og parkere innenfor beskyttelsessonen til et gatetre.

3. Kontakt en sertifisert arborist

Dersom det skal utføres arbeid i beskyttelsessonen til et tre, eller dersom det skal graves i treets rotsone, skal en sertifisert trepleier (arborist) være til stede før arbeidet starter. [Liste over sertifiserte arborister](#) finnes på Trepleieforumets nettside.

Bilde 1: beskjæring av røtter og trekrone skal ikke utføres uten sertifisert trepleier (arborist) til stede. Bildet viser en arborist på oppdrag i trekrone. Foto: Oslotrær.

Bilde 2: anleggsgjerder med informasjonsskilt i kombinasjon med stammevern beskytter trærne under arbeid. Foto: Renate Vea Petersson.

Bilde 3: viser et godt eksempel på sikring av beskyttelsessone ved bruk av anleggsgjerde. Foto: Maia Knutsen Bjørkelo.

Bilde 4: viser rene beskjæringssnitt, utført av sertifisert trepleier (arborist). Foto: Gustav Nässlander.

4. Inngjerding av beskyttelsessonen

Anleggsmaskiner kan påføre varige skader på bark, stamme og greiner. Slike skader er permanente og kan i verste fall være fatale for treet. For å unngå skader skal gjerder settes opp utenfor treets beskyttelsessone før anleggsstart. Sperringen skal merkes tydelig med informasjonsskilt om restriksjoner som gjelder for beskyttelsessonen (se vedlegg 1).

- Ved arbeider med lav påvirkningsgrad kan enkle sperringer, som sperrebånd eller tilsvarende være tilstrekkelig.
- Ved middels eller stor påvirkningsgrad kreves solide sperringer.

Ved tilstrekkelig inngjerding er det ikke nødvendig med stammevern.

Når søknaden er kontrollert og godkjent av Bymiljøetaten, trærne er beskyttet og arboristen er på plass – da kan arbeidet starte opp!

UNDER GRAVING

1. Grav skånsomt med riktig utstyr

Etter godkjent søknad og sikring av området, skal arbeidet utføres med godkjent og fagmessig metode, i samråd med sertifisert trepleier (arborist). Dette kan for eksempel inkludere bruk av luftspade og vakuumsuger (se bilde 5). I tilfeller der det er behov for prøvegraving, skal arboristen være til stede når prøvegravingen foregår, eller være den som utfører gravingen. Alle gravearbeider i nærheten av trær skal loggføres og dokumenteres av arboristen iht. [vedlagt skjema](#). Dersom røtter beskjæres og/eller fjernes, skal bildedokumentasjon av dette vedlegges loggførings-skjema. Utfylt skjema sendes til postmottak@bym.oslo.kommune.no.

Det er viktig å opprettholde de planlagte beskyttelsessonene under gravearbeidet. Alle på anleggsplassen skal informeres om hensikten med anleggsgjerder og stammevern. Feil håndtering – som flytting av gjerder eller lagring av materialer under trær – kan føre til alvorlige skader, og redusere effekten av planlagte sikringstiltak.

Hva gjør man når det ikke er mulig å unngå arbeid innen treets bekyttelsessone?

I noen tilfeller – som ved lekkasjer og utskiftning av kritisk infrastruktur, er arbeid under trekronen nødvendig. Dersom arbeid under trekronen ikke kan unngås, må det innhentes dispensasjon fra Bymiljøetaten.

Bilde 5 viser bruk av luftgraver, en skånsom måte å grave i nærheten av trær og røtter. Foto: Edgar Michael Müller Kiøs.

2. Beskjæring må godkjennes av sertifisert arborist

Beskjæring av trekroner og røtter med diameter på over 3 cm (tilsvarer 9 cm i stammeomkrets) skal kun gjøres unntaksvis og etter godkjenning fra Bymiljøetaten. Tiltaket skal ikke påvirke treets vitalitet, eller føre til at treet får strukturelle svakheter. Dersom beskjæringsarbeidet godkjennes, skal en sertifisert arborist avgjøre beskjæringsmetode og gi anbefaling for videre oppfølging. Det er viktig at røtter beskjæres med rene snitt for å unngå råte, og for å legge til rette for utvikling av nye sugerøtter (se eksempel på rene beskjæringssnitt i bilde 4, s. 5). Dette er viktig for treets overlevelse i etterkant av gravearbeidet.

Hva om noe oppstår underveis?

Selv med den beste plan kan det oppstå uventede situasjoner. Man kan støte på store røtter utenfor beskyttelsessonen, eller det viser seg behov for å få inn større maskiner enn planlagt, som berører trekronen.

- Nødgraving skal kun utføres ved akutte skader eller feil på samfunnskritisk infrastruktur. Om det må utføres graving på svært kort varsel på grunn av lekkasjer, kabelfeil eller ledningsbrudd, skal dette varsles Bymiljøetaten umiddelbart, eller senest påfølgende virkedag dersom arbeidet skjer på kveld/natt.
- Dersom arbeidet har medført skade på trær eller annen vegetasjon, skal Bymiljøetaten varsles senest påfølgende virkedag, med bilder og beskrivelse av skaden.
- Varslingen skal sendes til postmottak@bym.oslo.kommune.no med en kort beskrivelse av hva som er utført.

Ofte vil ikke konsekvensene av skaden vise seg før etter flere år. Dersom Oslo kommunes friområder, trær, busker, vegetasjon eller andre elementer blir skadet, vil Oslo kommune kreve erstatning av den som forårsaket skaden.

3. Bruk stammevern

Dersom beskyttelsessonen ikke kan opprettholdes eller gjerdes inn, skal det benyttes stammevern. Først kles stammen med en strie. Deretter bygges en enkel kasse av tremateriale rundt treet, mellom 0,5 til 1,5 meter ut fra stammen. Mellom kassen og strien kan et støtdempende materiale legges. Dette kan bestå av halm, bildekk, isolasjonsmatter eller liknende. Skal arbeidet pågå over lengre tid bør man bruke et fuktbestandig og støtdempende materiale for å unngå fuktskader på stammen og problemer med skadedyr (gamle bildekk er et godt eksempel på egnet materiale).

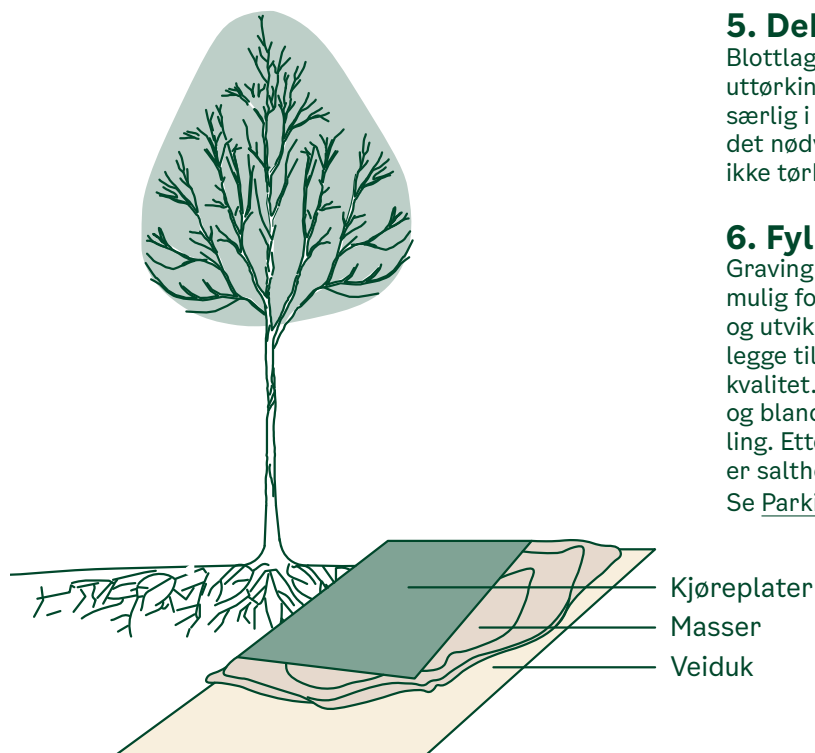
4. Legg ut midlertidig bærelag

Midlertidig bærelag benyttes i kombinasjon med stammevern hvis det ikke er mulig å unngå kjøring i beskyttelsessonen. Bærelaget bygges opp med veiduk, deretter et lag med minimum 300 mm masser, hvor fraksjonen ikke overstiger 1/3 av bærelagets tykkelse (f. eks. masser med fraksjon 0-63 mm). Massen må komprimeres. Deretter legges det ut utjevningssmasser eller kjøreplater. Vær forsiktig ved fjerning av bærelaget, for å unngå skade på røttene. Ved arbeid med liten påvirkningsgrad kan egnede kjøreplater uten bærelag vurderes, dersom kjøringen ikke forårsaker jordpakking. Bærelaget tar opp og fordeler belastningen fra trafikken, og sikrer lufttilgang til røttene.

Bilde 6 viser et eksempel på arbeid nær trær, som er beskyttet med stammevern.

Bilde 7: entreprenør er i gang med å dekke til røtter med materiale som skal vannes for å hindre uttørking. Foto: Johan Östberg.

Midlertidig bærelag

5. Dekk til røttene

Blottlagte røtter eller røtter som er beskåret er sårbare for uttørking og frost. De skal derfor beskyttes umiddelbart, særlig i varmt og tørt vær. Ved langvarige tørkeperioder er det nødvendig å vanne røtter/dekkelag for å sikre at røttene ikke tørker ut og stresser treet ytterligere.

6. Fyll på med rotvennlig jordmasse

Graving er en stor påkjenning for trær. For å gi trærne best mulig forutsetninger for å hente seg inn etter gravingen og utvikle nye røtter, skal gravetraséen tilbakestilles ved å legge tilbake vekstjord eller andre rotvennlige masser i god kvalitet. Der det er mulig skal stedeagne masser gjenbrukes og blandes med Oslokompost «grov type» ved tilbakefylling. Etter gjenfylling skal rotsonen vannes. Dersom jorden er saltholdig skal det gjenfylles med ny innkjøpt vekstjord. Se [Parkinstruksen](#) for mer informasjon om jord og planting.

Figur 3 viser en enkel oppbygging av midlertidig bærelag. Dersom beskyttelsessonen ikke kan opprettholdes, skal bærelaget kombineres med stammevern.

Vedlegg 1 - Skilt for sperringer

BESKYTTELSESSONE FOR TRÆR

INNENFOR SONEN ER DET IKKE LOV Å:

- GRAVE
- KJØRE
- PARKERE
- OPPBEVARE MATERIALER

TREE PROTECTION AREA

WITHIN THE ZONE IT IS NOT ALLOWED TO:

- DIG
- DRIVE
- PARK VEHICLES
- STORE MATERIALS